Dosarul nr. 1ra-1459/2022
1-21070485-01-1ra-28092022

C U R T E A S U P R E M Ă D E J U S T I Ţ I E

D E C I Z I E

12 decembrie 2022 **mun. Chişinău**

Colegiul Penal lărgit în componenţa:

preşedinte	**TOMA Nadejda**
judecători	**CATAN Liliana**
	DIACONU Iurie
	GUZUN Ion
	BOICO Victor

a judecat, fără participarea părţilor, recursul ordinar declarat, împotriva deciziei Colegiului Penal al Curţii de Apel Bălți din 19 iulie 2022, de către procurorul în Procuratura de circumscripție Bălți, Pasat Liliana în cauza penală a lui

Mîța Ivan XXXXX, *născut la XXXXX, domiciliat în XXXXX.*

Termenul de examinare a cauzei:
Prima instanţă:12.05.2021 – 27.10.2021;
Instanţa de apel: 30.11.2021 – 19.07.2022;
Instanţa de recurs: 28.09.2022 – 12.12.2022.

Asupra recursului ordinar declarat, Colegiul Penal lărgit

c o n s t a t ă:

1. Prin sentința Judecătoriei Bălți, sediul Central, din 27 octombrie 2021 Mîța Ivan a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 152 alin. (1) Cod penal la muncă neremunerată în folosul comunității pe termen de 200 (două sute) ore.

S-a dispus încasarea din contul lui Mîța Ivan în beneficiul statului suma de 768 (șapte sute șaizeci și opt) lei cu titlu de cheltuieli judiciare.

2. Pentru a pronunța sentința prima instanță, în fapt, a constatat, că inculpatul Mîța Ivan, la 21.03.2021, aproximativ la ora 11:00, aflându-se în curtea blocului amplasat pe adresa XXXXX, a provocat un conflict verbal pe baza faptului că Balanuţă Ion i-a făcut o observație referitor la câinii pe care îi deține și de la care emană un miros insuportabil, după ce Mîţa Ivan i-a aplicat ultimului o lovitură cu pumnul în față, și l-a împins, în rezultat la ce Balanuţă Ion a căzut jos și în momentul când Mîţa Ivan îi aplica lovitură cu piciorul, ultimul se apăra cu mâna stângă ca să nu-i provoace careva dureri, cauzându-i conform raportului de expertiză medico-legală nr. 202110D0191 din 23.04.2021 leziuni corporale sub formă de fractură închisă marginală bază os metacarpian I a mâinii stângi cu deplasare, care constituie dereglarea sănătății de lungă durată și se clasează la leziuni corporale medii.

În drept, aceste acțiuni ale inculpatului au fost încadrate de către prima instanță în baza art. 152 alin. (1) Cod penal – *vătămarea intenționată medie a integrității corporale sau a sănătății, care nu este periculoasă pentru viață și nu a provocat urmările prevăzute la art. 151, dar care a fost urmată fie de dereglarea îndelungată*

a sănătății, fie de o pierdere considerabilă și stabilă a mai puțin de o treime din capacitatea de muncă.

3. Sentința a fost atacată cu apel de către inculpatul Mîța Ivan care a solicitat să fie luate în considerație și înscrisurile video.

3.1. În ședința instanței de apel din 19.07.2022 avocatul și inculpatul Mîța Ivan au depus cerere prin care au solicitat să fie aplicată față de inculpat Legea cu privire la amnistie.

4. Prin decizia Colegiului Penal al Curţii de Apel Bălți din 19 iulie 2022 a fost admis apelul inculpatului, casată sentința și pronunțată o nouă hotărâre prin care în temeiul art. 2 al Legii cu privire la amnistie în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, nr. 243 din 24.12.2021 procesul penal în privința lui Mîța Ivan, pe art. 152 alin. (1) Cod penal, a fost încetat, cu liberarea acestuia de la pedeapsa penală stabilită prin sentința Judecătoriei Bălți sediul Central din 27.10.2021.

Au fost menținute celelalte dispoziții ale sentinței.

4.1. În partea descriptivă a deciziei, instanța de apel a menționat că prima instanță, în baza probelor administrate, corect a concluzionat ca fiind dovedită vinovăția inculpatului Mîța Ivan în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 152 alin. (1) Cod penal.

Necăutând la acest fapt, sentința urmează a fi casată, or conform art. 2 alin. (2) Legea cu privire la amnistie în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, nr. 243 din 24.12.2021, procesul penal în privința infracțiunilor ușoare, mai puțin grave și grave, săvârșite până la adoptarea prezentei legi de persoane care, la data comiterii infracțiunii, nu atinseseră vârsta de 18 ani, încetează la faza de urmărire penală sau la faza de judecare a cauzei.

Potrivit art. (3) a aceleași Legi, încetarea procesului penal conform alin. (1) și (2) are loc cu acordul scris al persoanei bănuite, învinuite sau inculpate.

Pentru infracțiunea prevăzută de art. 152 alin. (1) Cod penal, infracțiune, ce a fost săvârșită de către inculpatul Mîța Ion, legislația prevede o pedeapsă maximă sub formă de închisoare pe un termen de până la 5 ani.

Astfel, în conformitate cu art. 2 alin. (1) a Legii cu privire la amnistie în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, nr.243 din 24.12.2021, procesul penal de învinuire a lui Mîța Ion în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 152 alin. (1) Cod penal Cod penal urmează a fi încetat.

În corespundere cu prevederile art. 107 alin (1) Cod penal inculpatul urmează a le fi liberat de la pedeapsa penală stabilită prin sentință.

5. Împotriva deciziei, recurs ordinar declară procurorul în Procuratura de circumscripție Bălți, Pasat Liliana.

În susținerea recursului ordinar, titularul invocă că amnistia este actul, prin care se înlătură răspunderea penală și consecințele condamnării pentru infracțiunile săvârșite până la apariția sa.

Noțiunea de amnistie se regăsește în art. 107 Cod penal, unde se stipulează că aceasta reprezintă actul ce are ca efect înlăturarea răspunderii penale sau a pedepsei, fie reducerea pedepsei aplicate sau comutarea ei.

Prin urmare, luând în considerare, că o hotărâre judecătorească de aplicare a amnistiei nu constituie temei de reabilitare a persoanei (art. 285 alin. (2), 274 pct. 4) Cod de procedură penală), amnistia poate fi aplicată doar după cercetarea tuturor probelor și stabilirea vinovăției persoanei în comiterea infracțiunii incriminate, în ordinea art. 389 alin. (4) pct. 2) Cod procedura penala, pe caz urmând a fi adoptată o hotărâre de condamnare cu liberarea, reducerea ori comutarea pedepselor penale.

La caz, instanța de apel corect a concluzionat că Legea nr. 243 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova din 24 decembrie 2021 este aplicabilă, doar că incorect a dispus încetarea procesului penal.

Drept urmare, în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, procurorul solicită casarea deciziei cu remiterea cauzei spre rejudecare de către aceiași instanţă de apel în alt complet de judecată.

6. În corespundere cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1^1) Cod de procedură penală, referință nu a fost depusă.

7. Judecând recursul ordinar în raport cu materialele cauzei, Colegiul Penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis, cu casarea totală a deciziei instanței de apel și dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Cu titlu preliminar, Colegiul menționează că titularul recursului ordinar s-a conformat prevederilor art. 422 Cod de procedură penală și a depus cererea în termen.

În continuare, potrivit art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, *hotărârile instanţei de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de această instanţă, când hotărârea atacată nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția.*

Instanţa de recurs verifică doar dacă s-a aplicat corect legea la faptele reţinute prin hotărârea atacată şi dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispoziţiilor de drept formal şi material.

Sub acest aspect, Colegiul Penal lărgit atestă că instanţa de apel a comis următoarele erori de drept.

Potrivit art. 413 alin. (1) Cod de procedură penală, *la judecarea apelului se aplică regulile generale pentru judecarea cauzelor în primă instanţă, cu excepțiile prevăzute în Partea specială titlul II capitolul IV secțiunea 1*.

Conform art. 415 alin. (1) pct. 2) Cod de procedură penală, *instanţa de apel, judecând cauza în ordine de apel, admite apelul, casând sentinţa parţial sau total, inclusiv din oficiu, în baza art. 409 alin. (2), şi pronunță o nouă hotărâre, potrivit modului stabilit, pentru prima instanţă*.

În corespundere cu art. 414 alin. (1), (2), (5) şi (6) Cod de procedură penală, *instanţa de apel, judecând apelul, verifică legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, verifică declaraţiile şi probele materiale examinate de prima instanță prin citirea lor în şedinţa de judecată, cu consemnarea în procesul-verbal și se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel. Instanţa de apel nu este în drept să-şi întemeieze concluziile pe probele cercetate de prima instanță dacă ele nu au fost*

verificate în şedinţa de judecată a instanţei de apel şi nu au fost consemnate în procesul-verbal.

Potrivit art. 419 Cod de procedură penală, *rejudecarea cauzei de către instanţa de apel se desfăşoară potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanţă*.

În corespundere cu art. 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, *decizia instanţei de apel trebuie să cuprindă temeiurile de fapt şi de drept care au dus la admiterea apelului, precum şi motivele adoptării soluţiei date*.

Totodată, conform art. 1 alin. (1), art. 7 alin. (1)–(8) Cod de procedură penală, *procesul penal reprezintă activitatea organelor de urmărire penală şi a instanţelor judecătoreşti desfăşurată în conformitate cu prevederile prezentului cod, exceptând doar situaţiile când prioritate au reglementările internaţionale sau când unele prevederi legale sunt declarate neconstituţionale*.

Potrivit art. 2 alin. (4) Cod de procedură penală, *normele juridice cu caracter procesual din alte legi naţionale pot fi aplicate numai cu condiţia includerii lor în prezentul cod*.

Astfel, în corespundere cu art. 107 alin. (1) Cod penal, *amnistia este actul ce are ca efect înlăturarea răspunderii penale sau a pedepsei, fie reducerea pedepsei aplicate sau comutarea ei*.

Potrivit art. 275 pct. 4) Cod de procedură penală, *urmărirea penală nu poate fi pornită, iar dacă a fost pornită, nu poate fi efectuată, şi va fi încetată în cazurile în care a intervenit amnistia*.

Conform art. 285 alin. (2) și (7) Cod de procedură penală, *încetarea urmăririi penale are loc în cazurile de nereabilitare a persoanei, prevăzute la art. 275 pct. 4)–9) din prezentul cod. Încetarea urmăririi penale şi liberarea persoanei de răspundere penală nu pot avea loc contrar voinţei acesteia. În acest caz, urmărirea penală continuă.*

Potrivit art. 350 alin. (1) Cod de procedură penală, *dacă în şedinţa preliminară s-au constatat temeiurile prevăzute în art. 332, instanţa, prin sentinţă motivată, încetează procesul penal în cauza respectivă*.

Conform art. 332 alin. (1) și (5) Cod de procedură penală, în *cazul în care, pe parcursul judecării cauzei, se constată vreunul din temeiurile prevăzute în art. 285 alin. (2), instanţa, prin sentinţă motivată, încetează procesul penal în cauza respectivă*.

În cazul prevăzut la art. 275 pct. 4), *încetarea procesului penal nu se admite fără acordul inculpatului. În acest caz, procedura continuă în mod obişnuit*.

Potrivit art. 384 alin. (1), (3) și (4) Cod de procedură penală, *instanţa hotărăşte asupra învinuirii înaintate inculpatului prin adoptarea sentinţei de condamnare, de achitare sau de încetare a procesului penal. Sentinţa instanţei de judecată trebuie să fie legală, întemeiată şi motivată. Instanţa îşi întemeiază sentinţa numai pe probele care au fost cercetate în şedinţa de judecată*.

Conform art. 389 alin. (1) și (4) pct. 2) Cod de procedură penală, *sentinţa de condamnare se adoptă numai în condiţia în care, în urma cercetării judecătoreşti, vinovăţia inculpatului în săvârşirea infracţiunii a fost confirmată prin ansamblul de probe cercetate de instanţa de judecată. Sentinţa de condamnare se adoptă cu*

stabilirea pedepsei şi cu liberarea de executarea ei în cazul amnistiei conform art. 107 din Codul 7 penal.

Potrivit art. 394 alin. (1) pct. 1), 2) și 5), alin. (4) Cod de procedură penală, *partea descriptivă a sentinţei de condamnare trebuie să cuprindă descrierea faptei criminale, considerată ca fiind dovedită, probele pe care se întemeiază concluziile instanţei de judecată şi motivele pentru care instanţa a respins alte probe, încadrarea juridică a acţiunilor inculpatului. Partea descriptivă a sentinţei de încetare a procesului penal trebuie să conţină descrierea şi motivarea temeiurilor pentru încetarea procesului penal*.

Conform art. 395 alin. (1) pct. 2) şi 3) Cod de procedură penală, *în dispozitivul sentinței de condamnare trebuie să fie arătate constatarea că inculpatul este vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de legea penală, categoria şi mărimea pedepsei aplicate inculpatului. În caz dacă instanța îl găsește pe inculpat vinovat, dar îl liberează de pedeapsă pe baza prevederilor respective ale Codului penal, ea este datoare să menționeze aceasta în dispozitivul sentinței*.

Potrivit art. 396 pct. 2) Cod de procedură penală, *dispozitivul sentinţei de încetare a procesului penal trebuie să cuprindă dispoziţia de încetare a procesului penal şi motivul pe care se întemeiază încetarea procesului*.

Potrivit jurisprudenței naționale, apelul este o cale de atac ordinară, pentru ca pricina să fie supusă unei noi judecăţi, în vederea reformării hotărârii nedefinitive. Apelul este o cale de atac sub aspect de fapt şi de drept, întrucât odată exercitat, provoacă un control integral atât în fapt, cât şi în drept. Apelul este şi o cale de reformare a hotărârii. În cazul admiterii lui, hotărârea atacată este desfiinţată integral sau în parte, iar cauza va primi o nouă rezolvare în instanţa de apel. În baza apelului se face o nouă judecată în fond a cauzei, apreciindu-se probele din dosar, utilizându-se şi posibilitatea administrării de noi probe.

În corespundere cu art. 1 alin. (4) din Legea nr. 243 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, *aplicarea amnistiei faţă de persoanele inculpate se decide de instanţa de judecată, la faza de judecare a cauzei*.

Art. 2 alin. (1) și (4) prescriu că, *procesele penale în privinţa infracţiunilor săvârşite până la adoptarea prezentei legi, pentru care Codul penal nr.985/2002 prevede drept pedeapsă principală maximă o pedeapsă nu mai aspră decât pedeapsa cu închisoare pe un termen de 7 ani, încetează la faza de judecare a cauzei, cu excepțiile prevăzute de prezenta lege*. *În privinţa persoanei care refuză încetarea procesului penal, conform alin. (1) din prezentul articol, instanţa de judecată, la pronunţarea sentinţei, poate hotărî încetarea procesului penal dacă, în urma cercetării judecătoreşti, vinovăţia inculpatului în săvârşirea infracţiunii a fost confirmată, inculpatul întruneşte criteriile stabilite la art. 1 şi nu cade sub incidenţa art. 6*.

Însă, instanţa de apel, nu a respectat prescripțiile de drept nominalizate, deoarece, rejudecând cauza conform regulilor generale, potrivit descriptivului și dispozitivului deciziei contestate (pct. 4. și 4.1. a prezentei hotărâri) dispunând în dispozitiv neclar că „*Se încetează procesul penal în cauza penală a lui Leontii Ion, condamnat pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art.190 alin.(1) Cod penal, cu liberarea acestuia de la executarea pedepsei penale în temeiul art. 2 din Legea*

nr.243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenţei Republicii Moldova.", nu a indicat aliniatul respectiv al art. 2 din Legea menționată și nu a respectat procedura de aplicare a actului de amnistie prevăzute de legea procesual penală enunțată supra.

Or, art. 2 alin. (4) Cod de procedură penală *prevede clar că normele juridice cu caracter procesual din alte legi naţionale pot fi aplicate numai cu condiţia includerii lor în prezentul cod*.

Prin urmare, normele cu caracter procesual din respectiva Lege cu privire la amnistie, sunt aplicabile doar în măsura în care nu contravin Codului de procedură penală.

Astfel, consecutivitatea prescripțiilor din art. 1 alin. (1), 7 alin. (1) – (8) , 2 alin. (4), 275 pct. 4), 285 alin. (2) și (7), 350 alin. (1), 332 alin. (1) și (5), 384 alin. (1), (3) și (4), 389 alin. (1) și (4) pct. 2), 394 alin. (1) pct. 1), 2) și 5), 395 alin. (1) pct. 2) şi 3) Cod de procedură penală, atestă clar și concludent că încetarea procesului penal în cazul amnistiei poate fi dispusă doar de instanța de fond, și doar la faza ședinței preliminare, când inculpatul consimte (art. 350 alin. (1), 332 alin. (1) CPP).

Ulterior însă, dat fiind că procedura continuă în mod obişnuit (art. 332 alin. (5) Cod de procedură penală), instanţele de fond și de apel (art. 413 al. (1), art. 415 al. (1) pct. 2), 419 Cod de procedură penală), hotărăsc asupra învinuirii înaintate inculpatului și aplicarea actului de amnistie doar prin adoptarea sentinţei sau deciziei, de condamnare, când vinovăţia inculpatului în săvârşirea infracţiunii a fost confirmată prin ansamblul de probe cercetate de instanţa de judecată, iar în dispozitiv - cu constatarea că inculpatul este vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de legea penală, cu stabilirea pedepsei şi cu liberarea de executarea ei (art. 384, 389 alin. (1) și (4) pct. 2), 394, 395 Cod de procedură penală).

În același timp, art. 391 Cod de procedură penală, nu prevede că, după ce procedura continuă în mod obişnuit și instanța hotărăște asupra învinuirii înaintate inculpatului, ea va adopta o sentință de încetare a procesului penal în cazul aplicării actului amnistiei, cât, de altfel, și a prescripției.

Or, aceste două cazuri de nereabilitare a persoanei, spre deosebire de celelalte situații similare, regăsite în art. 391 Cod de procedură penală, sunt soluționate, după faza ședinței preliminare (art. 332 al. (5), 384 Cod de procedură penală), doar în cadrul adoptării unei sentințe sau deciziei (instanței de apel) de condamnare, în virtutea esenței sale procedurale și a specificului de a hotărî asupra învinuirii formulate inculpatului în condițiile prescrise la art. 389, 394 alin. (1) și (2) și 395 Cod de procedură penală, spre deosebire de cele prevăzute în art. 394 alin. (4) și 396 Cod de procedură penală, adică cele proprii unei sentințe de încetare.

Mai mult, prevederile de drept enunțate nu sunt declarate neconstituționale și nici nu contravin reglementărilor internaţionale, pentru a fi exceptate și omise, deci urmează a fi aplicate întocmai (art. 1 al. (1), art. 7 al. (1) – (8) Cod de procedură penală).

Împrejurările expuse atestă în mod lucid că instanţa de apel nu a judecat cauza penală în condiţiile legii, deoarece a adoptat o hotărâre care nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluţia şi că recursul ordinar este întemeiat.

Conform art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, *instanţa de recurs casează total hotărârea atacată şi dispune rejudecarea cauzei de către*

instanţa de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanţa de recurs.

Din raportarea jurisprudenței naționale la cea a CtEDO, rezultă că atunci când se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile ce urmează să le soluționeze instanța de apel, hotărârea acesteia urmează a fi desființată, cu trimiterea cauzei la rejudecare, or eroarea de drept admisă în cadrul unei proceduri precedente, afectează echitatea procedurii și instanțele de recurs sunt obligate de a rectifica eroarea de procedură admisă de instanțele ierarhic-inferioare, în caz contrar, art. 6 CoEDO este încălcat (hotărârea CtEDO *Leoni versus Italia*).

Dat fiind că încălcările normelor procedurale specificate, comise de către instanţa de apel, constituie erori de drept prescrise în art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală şi care nu pot fi corectate de către instanţa de recurs, se impune soluţia admiterii recursului ordinar declarat, casării totale a deciziei contestate şi dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei instanţa de apel urmează să ţină cont de împrejurările expuse, să înlăture erorile menţionate, să judece cauza în strictă conformitate cu legea, și să adopte o hotărâre legală şi întemeiată.

8. În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul Penal lărgit

d e c i d e:

Admite recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Bălți, Pasat Liliana, casează total decizia Colegiului Penal al Curţii de Apel Bălți din 19 iulie 2022 în cauza penală privindu-l pe **Mîța Ivan XXXXX** și dispune rejudecarea cauzei în aceeași instanţă de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată și pronunțată integral la 10 februarie 2023.

Preşedinte **TOMA Nadejda**

Judecători **CATAN Liliana**

DIACONU Iurie

GUZUN Ion

BOICO Victor